

Περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων (Ψευδο-Ἀριστοτέλης)

Θαύμα, σώμα, τρόμος

(κεφ. 152)

Λέγεται περὶ τὰ Τύανα ὕδωρ εἶναι Ὀρκίου Διός (καλοῦσι δὲ αὐτὸ Ἀσβαμαῖον), οὗ πηγή ἀναδίδεται πάνυ ψυχρά, παφλάζει δὲ ὥσπερ οἱ λέβητες. τοῦτο εὐόρκους μὲν ἠδὺ τε καὶ Ἰλιων, ἐπιόρκους δὲ παρὰ πόδας ἢ δίκη. ἀποσκήπτει γὰρ καὶ εἰς ὀφθαλμοὺς καὶ εἰς χεῖρας καὶ εἰς πόδας, ἀλίσκονται τε ὑδέροις καὶ φθοαίς· καὶ οὐδὲ πρόσθεν ἀπελθεῖν δυνατόν, ἀλλ' αὐτόθι ἔχονται καὶ ὀλοφύρονται πρὸς τῷ ὕδατι, ὁμολογοῦντες ἃ ἐπιώρκησαν

(κεφ. 152)

Λέγεται για τα Τύανα ότι υπάρχει πηγή αφιερωμένη στον Δία, τον Θεό των ὀρκων (την αποκαλούν Ασβαμαία) από την οποία πηγάζει ένα πολύ κρύο ρεύμα και αναβλύζει όπως ακριβώς τα καζάνια. Στους ανθρώπους που τηρούν τους ὀρκους τους αυτό το νερό είναι ευχάριστο και ευμενές, αλλά για τους επίορκους η τιμωρία είναι κοντά. Διότι το νερό πηδάει στα μάτια, στα χέρια και στα πόδια τους και τους πιάνει υδρωπικία και φαγούρα – και είναι αδύνατον να ξεφύγουν πριν συμβεί αυτό, αλλά ριζώνονται στο σημείο θρηνώντας πλάι στο νερό ομολογώντας τις ψευδορκίες τους.

Θαύμα και αναζωογόνηση

(κεφ. 58b)

Ἔστι δὲ αὐτόθι χαλκὸς κολυμβητὸς ἐν δυοῖν ὀργυιαῖς τῆς θαλάσσης [...] οἱ δὲ τὸν χαλκὸν ὀρύττοντες ὀξυδερκέστατοι γίνονται, καὶ οἱ βλεφαρίδας μὴ ἔχοντες φύουσι· παρὸ καὶ οἱ ἰατροὶ τῷ ἄνθει τοῦ χαλκοῦ καὶ τῇ τέφρα τῆ Φρυγία χρῶνται πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς.

(κεφ. 58b)

Υπάρχει επίσης χαλκός που μπορεί να καταδυθεί σε δύο οργιές θάλασσας [...] Ὅσοι σκάβουν για χαλκό αποκτούν εξαιρετική ὄραση, και όσοι δεν ἔχουν βλεφαρίδες τούς φυτρώνουν – γι' αυτό και οι γιατροὶ χρησιμοποιοῦν για τα μάτια το λουλούδι του χαλκού και τη φρυγική τέφρα.

Θαύμα και εγγύτητα

(κεφ. 78)

Λέγεται δὲ περὶ τὴν Ἰταλίαν ἐν τῷ Κιρκαίῳ ὄρει φάρμακόν τι φύεσθαι θανάσιμον, ὃ τοιαύτην ἔχει τὴν δύναμιν ὥστε, ἂν προσρανθῇ τινι, παραχρῆμα πίπτειν ποιεῖ, καὶ τὰς τρίχας τὰς ἐν τῷ σώματι ἀπομαδᾶν, καὶ τὸ σύνολον τοῦ σώματος διαρρεῖν τὰ μέλη, ὥστε τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος εἶναι τῶν ἀπολλυμένων ἐλεεινήν.

(κεφ. 144)

Ἐν Μυσία φασὶν ἄρκτων τι γένος εἶναι λευκῶν, αἷ ὅταν κυνηγῶνται, ἀφιᾶσι τοιαύτην πνοὴν ὥστε τῶν κυνῶν τὰς σάρκας σήπειν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν λοιπῶν θηρίων, ἀβρώτους τε ποιεῖν. ἐὰν δὲ τις καὶ βιάσῃται καὶ ἐγγίση, ἀφιᾶσιν ἐκ τοῦ στόματος φλέγμα πάμπολύ τι, ὡς ἔοικεν, ὃ προσφυσᾶ πρὸς τὰ πρόσωπα τῶν κυνῶν, ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε καὶ ἀποπνίγειν καὶ ἀποτυφλοῦν.

(κεφ. 78)

Λέγεται ὅτι στην Ἰταλία κοντὰ στο Κιρκαίῳ ὄρος φυτρώνει ἓνα θανατηφόρο φαρμάκι, το οποίο ἔχει τὴν ιδιότητα, ὅταν ψεκάζεται σε κάποιον, να τον κάνει να πέφτει κάτω αμέσως και να του πέφτουν τα μαλλιά – ὅλα τα ἄκρα του σώματός του εξασθενούν, ἔτσι ὥστε ἡ εμφάνιση του σώματος ὅσων πεθαίνουν εἶναι αξιοθρήνητη.

(κεφ. 144)

Στη Μυσία λένε ὅτι ὑπάρχει ἓνα εἶδος λευκῆς αρκούδας που βγάζει τόσο βρώμικη αναπνοή, ὅταν τὴν κυνηγούν, που προκαλεῖ τὴν αποσύνθεση τῆς σάρκας τῶν σκύλων: ἔχει τὴν ἴδια ἐπίδραση σε ὅλα τα ἄλλα εἶδη ζώων και τα κάνει ἀκατάλληλα για κατανάλωση. Ἀν ὅμως κάποιος ἀναγκαστεῖ και τις πλησιάσει, βγάζουν ἀπὸ το στόμα τους μια ποσότητα φλέγματος, το οποίο κολλά στα πρόσωπα τῶν σκύλων και τῶν ἀνθρώπων, ἔτσι ὥστε να τους πνίγει και να τους τυφλώνει.

Θαύμα και εγγύτητα

(κεφ. 130)

Περὶ δὲ τοῦ πορθμοῦ τῆς Σικελίας καὶ ἄλλοι μὲν πλείους γεγράφασι, καὶ οὗτος δὲ φησὶ συμβαίνειν τερατῶδες. ἐκ γὰρ τοῦ Τυρρηνικοῦ πελάγους πολλῶ ῥοίζῳ φερόμενον τὸν κλύδωνα προσβάλλειν πρὸς ἀμφοτέρα τὰ ἀκρωτήρια, τὸ μὲν τῆς Σικελίας, τὸ δὲ τῆς Ἰταλίας, τὸ προσαγορευόμενον Ρήγιον, καὶ φερόμενον ἐκ μεγάλου πελάγους εἰς στενὸν συγκλείεσθαι, τούτου δὲ γινομένου κῦμα μετέωρον αἶρειν σὺν πολλῶ βρόμῳ ἐπὶ πάνυ πολὺν τόπον τῆς ἄνω φορᾶς, ὥστε τοῖς μακρὰν ἀπέχουσι σύνοπτον εἶναι τὸν μετεωρισμόν, οὐχ ὅμοιον φαινόμενον θαλάσσης ἀναφορᾶ, λευκὸν δὲ καὶ ἀφρῶδες, παραπλήσιον δὲ τοῖς συρμοῖς τοῖς γινομένοις ἐν τοῖς ἀνυπερβλήτοις χειμῶσι. καὶ ποτὲ μὲν ἀλλήλοις συμπίπτειν ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ἀκρωτηρίων τοὺς κλύδωνας, καὶ ποιεῖν συγκλεισμόν ἄπιστον μὲν διηγεῖσθαι, ἀνυπομόνητον δὲ τῇ ὄψει θεάσασθαι· ποτὲ δὲ διισταμένους ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους συρράξεως οὕτω βαθεῖαν καὶ φρικώδη τὴν ἄποψιν ποιεῖν τοῖς ἐξ ἀνάγκης θεωμένοις, ὥστε πολλοὺς μὲν μὴ κρατεῖν ἑαυτῶν, ἀλλὰ πίπτειν σκοτουμένους ὑπὸ δέουσι. ἐπειδὴν δὲ προσπεσὸν τὸ κῦμα πρὸς ὀποτερονοῦν τῶν τόπων καὶ μετεωρισθὲν ἕως τῶν ἄκρων πάλιν εἰς τὴν ὑπορρέουσαν θάλασσαν κατενεχθῆ, τότε δὴ πάλιν σὺν πολλῶ μὲν βρυχηθῶ μεγάλαις δὲ καὶ ταχείαις δίναις τὴν θάλασσαν ἀναζεῖν καὶ μετεωρίζεσθαι κυκωμένην ἐκ βυθῶν, παντοδαπὰς δὲ χροὰς μεταλλάσσειν· ποτὲ μὲν γὰρ ζοφεράν, ποτὲ δὲ

(κεφ. 130)

Για το στενό της Σικελίας έχουν γράψει πολλοί άλλοι, και ο συγγραφέας αυτός λέει ότι συμβαίνει ένα θαυμάσιο πράγμα. Διότι τα κύματα από την Τυρρηνική Θάλασσα μεταφέρονται με πολύ κύμα και στα δύο ακρωτήρια, το ένα από τη σικελική πλευρά και το άλλο από την ιταλική πλευρά που λέγεται Ρήγιο, και αφού μεταφέρονται από τη μεγάλη θάλασσα σε μια στενή συμπιέζονται. Και όταν συμβαίνει αυτό, το κύμα μεταφέρεται ψηλά στον αέρα με δυνατό θόρυβο σε ένα μεγάλο διάστημα προς τα πάνω, έτσι ώστε, όταν εκσφενδονίζεται ψηλά στον αέρα, μπορεί να γίνει αντιληπτό από εκείνους που βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση, όχι παρόμοιο με την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, αλλά λευκό και αφρώδες, και σαν τα γραμμωτά ίχνη που δημιουργούν οι βίαιες καταιγίδες. Μερικές φορές τα κύματα συγκρούονται μεταξύ τους και στα δύο ακρογιάλια και ενώνονται με έναν κρότο που είναι αδύνατο να περιγραφεί και ανυπόφορο να τον βλέπει κανείς – και μερικές φορές, όταν έχουν χωρίσει αφού χτυπήσουν το ένα το άλλο, η εμφάνιση είναι τόσο βαθιά και τρομακτική για όσους αναγκάζονται να τη δουν, ώστε πολλοί δεν μπορούν να συγκρατηθούν, αλλά ζαλίζονται και πέφτουν κάτω από το φόβο.

Όταν όμως το κύμα πέφτει σε κάποιο από τα σημεία, και εκσφενδονίζεται ψηλά σαν ακρωτήριο, και ξαναγυρίζει στη θάλασσα που ρέει από κάτω, με έναν τεράστιο βρυχηθμό και με τεράστιους γρήγορους στροβιλισμούς η θάλασσα βράζει και εκσφενδονίζεται ψηλά, κοχλάζοντας από τα βάθη και αλλάζοντας κάθε είδους χρώμα – άλλοτε εμφανίζεται

κυανῆν, πολλάκις δὲ πορφυρίζουσιν
διαφαίνεσθαι. τὸν δὲ δρόμον καὶ τὸ μῆκος
αὐτῆς, ἔτι δὲ πρὸς τούτοις τὴν ἀνάρροισιν, οὐτε
ἀκούειν οὐδὲν ἔρπετόν οὔθ' ὄρᾶν ὑπομένειν,
φεύγειν δὲ πάντα πρὸς τὰς ὑποκειμένας
ὑπωρείας. λήγοντος δὲ τοῦ κλύδωνος τὰς
ῥναῦς ῥ μετεώρους φαίνεσθαι ποικίλας οὕτω
τὰς ἀναστροφὰς ποιουμένας, ὥστε δοκεῖν
πρηστήρων ἢ τινῶν ἄλλων μεγάλων ὄψεων
σπειράματι παρομοίους τὰς κινήσεις ἀποτελεῖν.

μαύρη και ἄλλοτε γαλάζια, και μετά πάλι
πορφυρή. Και επιπλέον, κανένα θηρίο δεν
αντέχει ούτε να ακούει ούτε να βλέπει την
“κούρσα” και το ὕψος της, και επιπλέον την
ανοδική ροή της, αλλά όλα τρέπονται σε φυγή
προς τους πρόποδες του βουνού. Όταν το
κύμα σταματά, τα καράβια μοιάζουν να
αιωρούνται στον αέρα και να κάνουν τόσο
ποικίλους στροβιλισμούς ὥστε οι κινήσεις
μοιάζουν με τις σπείρες των θαλάσσιων
ερπετών ἢ με κάποια ἄλλα τεράστια φῖδια.

Θαύμα και τρέλα

(κεφ. 173-174)

Ἐν ὄρει Βερεκυνθίῳ γεννᾶσθαι λίθον
καλούμενον μάχαιραν, ὃν ἐὰν εὔρη τις, τῶν
μυστηρίων τῆς Ἐκάτης ἐπιτελουμένων ἐμμανῆς
γίνεται, ὡς Εὐδοξὸς φησιν.

Ἐν ὄρει δὲ Τιμόλω γεννᾶσθαι λίθον παρόμοιον
κισσῆρι, ὃς τετράκις τῆς ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν
χρῶαν· βλέπεσθαι δὲ ὑπὸ παρθένων τῶν μὴ τῶ
χρόνῳ φρονήσεως μετεχουσῶν.

(κεφ. 173-174)

Στο βουνό Βερέκυνθος λέγεται ὅτι ὑπάρχει
μια πέτρα που ονομάζεται “στιλέτο”. Αν
κάποιος τη βρει ἐνὸςω τελούνται τα μυστήρια
της Ἐκάτης, τρελαίνεται, ὅπως λέει ο
Εὐδοξος.

Στο ὄρος Τιμόλος λένε ὅτι ὑπάρχει μια πέτρα
σαν κισσός που ἀλλάζει το χρώμα της
τέσσερις φορές την ἡμέρα – την βλέπουν τα
ἄγαμα κορίτσια που δεν ἔχουν φτάσει στην
ἡλικία της συνετῆς σκέψης.

(κεφ. 31-32)

*Λέγεται δέ τινα ἐν Ἀβύδῳ παρακόψαντα τῇ
διανοίᾳ καὶ εἰς τὸ θέατρον ἐρχόμενον ἐπὶ
πολλὰς ἡμέρας θεωρεῖν, ὡς ὑποκρινομένων
τινῶν, καὶ ἐπισημαίνεσθαι· καὶ ὡς κατέστη τῆς
παρακοπῆς, ἔφησεν ἐκεῖνον αὐτῷ τὸν χρόνον
ἥδιστα βεβιωῦσθαι.*

*Καὶ ἐν Τάραντι δέ φασιν οἰνοπόλῃν τινὰ τὴν
μὲν νύκτα μαίνεσθαι, τὴν δ' ἡμέραν
οἰνοπωλεῖν. καὶ γὰρ τὸ κλειδίον τοῦ οἰκήματος
πρὸς τῷ ζωνίῳ διεφύλαττε, πολλῶν δ'
ἐπιχειρούντων παρελέσθαι καὶ λαβεῖν οὐδέποτε
ἀπώλεσεν.*

(κεφ.31-32)

Λέγεται ὅτι στὴν Ἀβυδο κάποιος τρελαμένος
στο μυαλό μπήκε στο θέατρο καὶ
παρακολουθοῦσε γιὰ πολλές ἡμέρες, σαν νὰ
ἐπαίζαν ἄνθρωποι, καὶ ἐδειχνε τὴν
επιδοκιμασία του – καὶ, ὅταν συνήλθε ἀπὸ
τὴν τρέλα του, εἶπε ὅτι εἶχε περάσει τις
καλύτερες στιγμὲς τῆς ζωῆς του.

Στὸν Τάραντα λένε ὅτι ἓνας πωλητὴς κρασιοῦ
τρελαινόταν τὴ νύχτα, ἀλλὰ τὴν ἡμέρα
πουλοῦσε κρασί. Γιὰτὶ κρατοῦσε τὸ κλειδί τῆς
αποθήκης στὴ ζώνη του, καὶ, παρόλο ποὺ
πολλοὶ προσπαθοῦσαν νὰ του το ἀποσπᾶσουν
καὶ νὰ το πάρουν, ἐκεῖνος δὲν το ἔχασε ποτέ.

Θαύμα καὶ ἀκουσμα

(κεφ. 178)

*Δημάρaton Τιμαίου τοῦ Λοκροῦ ἀκουστὴν
νοσήσαντα ἄφωνόν φασιν ἐπὶ δέκα γενέσθαι
ἡμέρας· ἐν δὲ τῇ ἐνδέκατῃ, ἀνανήψας βραδέως
ἐκ τῆς παρακοπῆς, ἔφησεν ἐκεῖνον αὐτῷ τὸν
χρόνον ἥδιστα βεβιωῦσθαι.*

(κεφ. 178)

Λένε ὅτι ὁ Δημάρατος, μαθητὴς τοῦ Τίμαιου
τοῦ Λοκροῦ, ἀρρώστησε καὶ ἐμεινε μουγκὸς
γιὰ δέκα ἡμέρες – τὴν ἐνδέκατη, ἀφοῦ
συνήλθε σιγά-σιγά ἀπὸ τὴν παραφροσύνη
του, εἶπε ὅτι πέρασε τις πιο ευτυχισμένες
στιγμὲς τῆς ζωῆς του.

Γεωργία Δημοπούλου